

in hava nýtt nógvu tíð til viðgerð av hesum máli. Hendan viðgerð hevur vist, at tað eru ógreiðar reglur fyri neyðugum kanningum. Eisini hevur viðgerðin vist, at ikki er samsvar millum lokalu fríðingarnevndina og yvirfríðingarnevndina. Tað má metast sum óheppið, at kærustovnur hevur høvuðsviðgerðina av einum máli. Yvirfríðingarnevndin hevur út frá samfelagsligum metingum og metingar og yvir aðrar útbýggingarmøguleikar givið SEV loyvi til útbýggingina av Eiði 1 og 3. Hendan avgerð kann ikki kærast.

Árinskanningarnar peika á, at minkandi vatntilrenningin til Funningsfjørð kann gera, at neyðugt er við tiltøkum fyri at avmarka aðra dalking. Í loyvinum frá yvirfríðingarnevndini er tí fastsett, at SEV skal ger akannningar hesum viðvíkjandi, men hetta ávirkar ikki møguleikarnar hjá SEV at nýta vatn, sum annars hevði runnið í Funningsfjørð.

Verður neyðugt við tiltøkum í Funningsfjørð vil hetta tí ávirka aðrar brúkarar av fríðinum, og tað vil í fyrsta umfarið tí ávirka alingina.

Nevndin metur ikki tað er heppið, at vatntilrenningin í Funningsfjørð minkar, og metur nevndin, at minkan av tilrenningini kann ikki verða gjørd fyrr enn áltandi árskanningar visa, at vinnu-møguleikarnir á fjørðinum eru rimuliga góðir uttan at umhvørvisliga óheppin árin erh.

Fríðingarmyndugleikarnir hava havt til viðgerðar motorútbýggingjanna í Vági, og er nógv, sum bendir á, at øll el-útbýggingin er av slíkum slag at henda kann koma til viðgerðar hjá fríðingarmyndugleikum, soleiðis at neyðugt tíð má setast av til hesar viðgerðir aðrenn útbýggingar fara fram. Tað varð t.d. nevnt, at útbýggingin á Veðranes kann kanska at ávirka Eysturoyarsílluna, og vilja fríðingarmyndugleikarnir aðrenn ein slík útbýggingin verður byrjað, hava trygd fyri, at henda ikki ávirkar sílluna.

Á fundi við yvirfríðingarnevndina varð nevnt, at fríðingarlógin varð strangt orðað, men møguleikar vóru at geva undantakslovi.

Hendaan lógtingsnevndin vil mæla til, at landsstýrið tekur upp spurningin um endurskoðan av fríðingarlógin.

Viðgerð av sjálvari verkætlanini

Í 1978 samtykkir umboðsráðið hjá SEV at fara undir vatnorkuútbýgging, hendaan útbýggingarætlan verður seinni broytt av SEV og er til ummælis hjá Orkuraðnum. Samantikið er dupuð viðgerð av nógvum spurningum, samstundis sum saknur er á einari greiðari uppsetan av valdum alternativum saman við metingum av aðrar møguleikar.

Orkuraðið hevur á fundi gjørt vart við, at teir sakna detailprojektering, meðan SEV hinvegin á fundi hevur greitt frá, at teir fyrst ynskja stóðutakan út frá skitsuprojektum, og tað stóða er tikið verður farið í holt við detailprojektering. Stóðan hjá SEV er grundað á, at við-

gerð út frá skitsuprojektum er skjótari og útreiðslurnar av projektering er munandi minni, enn um alternativ detailprojekter skulu gerast detail til detailprojekter. Stóðan hjá orkuraðnum er grundað á, at teir ikki kunna gera tekniskar metingar av projektunum uttan at rimuliga detailprojektering er gjørd.

Íløgutørvurin av Eiði 1 og 3 verða settur til 368 mill. kr. av orkuraðnum og til 273 mill. kr. av SEV. Eiði C verður av orkuraðnum sett til 128 mill. kr., meðan SEV metur Eiði 1 — regnokið nakað størri enn Eiði C og hægri byrging — til 206 mill. kr.

Uppsetan av 2-takts motoru afturat á Sundi verður sett til 90 mill. kr.

Eiði 1 og 3 verða sett til geva eina orku upp á 26,3 GWh/ár, Eiði C verður sett til geva 12,3 GWh/ár. Eiði 1 einsamt verður sett til geva uml. 14 GWh/ár.

Eina motoru uppi á Sundi verður upp á 12 MW, og merkir hetta, at tann tryggi mátturin verður øktur við uml. 8 MW við hesari íløguni.

Eiði C økir tryggja máttin við 5,6 MW, meðan hinar útbýggingarætlanir geva øking frá 6,3 MW til 12,6 MW.

Tað er eftir nevndarinnar metan ikki heppið, at ósemja er millum SEV og orkuraðið um, á hvarjum stóði projekteringstilfarið skal verða gjørt aðrenn stóðutakan. Tað er heldur ikki heppið, at tekniskar metingar verða merktar av at verja ávis projekter í mun til eina meira opna tekniska meting. Sum grundarlag fyri broytni av hesum viðurskiptum er at gera greitt, at tað er skylda hjá SEV at gera nógv góð projektir, metingar av alternativir og framlegutíflar, meðan uppgávan hjá orkuraðnum verður at visa á, um SEV hevur gloymt spurningar ella á annanhátt ikki lýst stóðuna nógv væl.

Lóggrundarlag og El-nevndin

Lóggrundarlagið viðvíkjandi bygging og eftirlitið av »Stærkstømsanlæg« er anordning nr. 169 af 11. maj 1935 um elektriske stærkstømsanlæg.

Hendaan »anordning« er 28. okt. 1940 suppleret við Midl. Best. (nr. 34) om tilsyn med stærkstømsanlæg på Færøerne. Løgtingslóg nr. 39 — 11. juni 1958 — broyrt eina grein, sum er um skipan av el-nevnd og útreiðslum í samband við hetta í anordningi.

Tað er í hesum lóggrundarlagið rættiliga drúgv viðgerð av, hvussu elinstallatiónir skulu verða o.s.fr.

Til at hava eftirlit við lógini og góðkenna nýggj »stærkstømsanlæg« er vald eitt »elektrisitetssråd«. Í kunngerð um loyvi givið SEV verður í hesum samanhangi vist til elnevndina.

Løgtingsnevndin hevur frá varafutanum fingið at vita, at elnevndin virkar ikki, og innan nevndina hevur hesin spurningur verið til ummælis uttan at nokur tilráðing er sent viðari til myndugleikarnar.

Løgtingsnevndin vil heita á landsstýrið sum skjótast at fáa tilevna eina lógtingslóg um elverk og eftirlit við teimum, sum er hóskaði fyri viðurskiptini í dag.

SEV

SEV er ein interkommunalur stovnur, sum hevur til endamáls at útvega limunum el-orku. Reglur fyri arbeiðseki og virki stovnsins eru fastsettar í lóg, kunngerð og viðtøkum.

Tað er neyðugt hjá SEV sambært metingum í komandi árum at økja um framleiðsluorkuna fyri at fylgja við menningini í samfelagnum.

Tað er týðiligt, at teir drúgvu viðgerðirnar at seinastu motorútbýggingunum og útbýggingarætlanini av vatnorkuninorðuri á Eiði, gera at onnur mál innanfyri

SEV ikki fáa nógv góða viðgerð.

Tað er tí umráðandi, at SEV ger sær hesi viðurskipti greið og roknar við tí neyðugu tíðini til málsviðgerð. Løgtingsnevndin metur tað eisini av stórum týðningi, at tær avgerðir, sum lögtingið tekur í hesum máli, allar bera á tann bógv, at málsviðgerðirnar verða eftir greiðum reglum.

Figgjarligir og búskaparligir spurningar

Í skjali — SEV 26. okt. 1984 um rakstarbudget og likviditetsbudget fyri SEV við útbýgging Eiði 1-4 — hevur SEV gjørt figgjarligar metingar, sum visa, at tað er skilagott at útbýgja vatnorkuna.

Skjalið byggir á útreiðslumetningar í leypandi krónum. Tað er roknað við einari inflatión upp á 8%, og er hetta kanska í yvirkant. Tað er roknað við árligari øking í el-produktiónini upp á 5%, og er hetta lægri enn egninýtsla hjá SEV og tap. Roknað er við 6% hækkun av prísinum av kWh — t.v.s. ein reel lækkun upp á 2%. Oljan er mett at hækka við 10% ella reelt ein hækkun upp á 2%.

Roknað er við, at rakstrar- og umsitingarútreiðslur fylgja inflatiónini.

Viðvíkjandi rentum er tikið hædd fyri verandi lánunum og nýggjum lánunum. Av nýggjum lánunum er roknað við, at 100 mill. fáast við 8,5% rentu yvir 20 ár frá íløgugrunninum, meðan fyri restina er roknað við 12% yvir 15 ár. Sagt verður, at útlit er fyri at longdin kann verða longri enn 15 ár. Tað er roknað við avskrivning upp á 5% árliga — t.v.s. yvir 20 ár. Vatnútbýggingar kunnu halda í 40 ár og partar longri.

Viðvíkjandi likviditetsbudgettinum er stóðan hjá SEV, at eitt lán er upptikið upp á 43,7 mill. krónur og er hetta upptikið í samband við verkini á Sundi og í Vági.

Rentur verða roknaðar yvir

raksturin, tá turbinan er komin í gongd.

Tað verður positivur likviditetur øll árin uttan 1986/87 og 87/88.

Samantlagt verður í tíðarskeiðnum útgildið 550 mill. í leypandi krónum, meðan afturrindaðar verða umleið 420 mill. kr.

Orkuraðið metir ikki — frá greiðing august 1984 av Berdal, Elsam og orkuraðnum, at vatnorkuútbýggingin, sum SEV nevnr Eiði 1-4 er lönandi, men at ein munandi minni útbýgging Eiði C — Eiði 1 við lægri byrging er tann mest lönandi og VEðranes uttan vatngoymslu er lönandi um møgulegt var í skipanini at nýta tann mátt, sum bert er tøkur tá tað regnar.

Við í figgjarligar metingar eigur eisini iat verða tikið, um útbýggingin er samfelagsliga røtt. Hendaan metan er í viðgerðini hjá SEV eisini tikið við, tí har verður ført fram ynski um ikki at vera so bundin av oljuni.

Við vatnorkuútbýgging verður roknað við at stórt partur av útbýggingarkostnaðin kemur tí føroyska samfelagnum til góðar, meðan við motorútbýggingin eru undantikið tollinntøkur nærum allar útreiðslurnar til útlendskan motorframleiðara.

Hinvegin er tað ein spurningur, um tað føroyska samfelagið hevur ráð til so stórar íløgur nú, sum vatnorkuútbýggingin er. Tað verður sett sum fortreyt fyri, at íløgurnar eru rimuligar, at realrentan er 6% ella minni, og hetta talið er ikki rimuligt, tá iðið verður við trupuleikarnar hjá vinnuni at útvega figging.

Við útbýggingin av vatnorku eru nógv arbeiðsplass undir útbýggingin, meðan ongin aftana. Átlaða útbýggingin Eiði 1 og 3 vilja eisini ávirka vinnu-møguleikarnar í Funningsfjørð og á tann hátt minka um talið av arbeiðsplassum í nærmastu framtíð.

Niðurstøða

Nevndin í arbeiðnum við málinum um vatnorkuútbýggingin er komin fram á onnur mál, sum nevndin ikki beinleiðis hevur tikið til viðgerðar, men sum nevndin ynskjar at gera vart, og vil nevndin mæla til, at landsstýrið fer undir fyrirreikingar til:

1. Endurskoðan av fríðingarlógin.

2. Tilevnan av lógtingslóg um elverk og eftirlit við teimum.

Í sjálvari málsviðgerðini hevur nevndin fylgjandi niðurstøðu:

Samantumtikið er at siga, at grundsjónarmiðið at útbýgja vatnorku fyri at minka um oljunýtsluna eigur ikki at vera tengt at tí aktuella tervinum hjá SEV fyri tryggum mátti. Vatnorkan eigur at vera útbýgd soleiðis, at størst møgulig minking av oljunýtsluna fæst. Fyri at náa hetta mál, er neyðugt at nógv nógvar tryggir máttur er í termiskari orku, tí tann nógvu vatnorkan fæst á stóðum, har tað ikki eru møguleikar at bygja stórar vatngoymslur.

Slík vatnorkuútbýgging minkar um dalkingina frá dieselkraftverkem, og er sjálvur raksturinn av dieselkraftverkem stórsta negativu umhvørvisliga áriníð.

Við vatnorkuútbýggingin eru størstu negativu umhvørvisliga áriní vatngoymslurnar.

Uppskot til samtyktar

Ein meiriluti í lógtingsnevndini Thomas Arabo, Karin Kjølbro, Jógvann Sundstein og Tordur Nielsen, setur tí fram fylgjandi uppskot til samtyktar.

Løgtingið áleggur Landsstýrinum at virka fyri, at útbýggingin av el-orkuni, skal vera gjørd soleiðis, at hædd verður tikið fyri, at:

1. Tryggi mátturin verður útvegaður við útbýggingin av termiskum orkuverkem.

2. Vatnorkuútbýgging verður gjørd fyri at minka mest møgulegt um oljunýtsluna.

3. Øll elorkuútbýgging skal verða gjørd soleiðis, at minst møgulegt umhvørvisligt árin verður.

Løgtingið áleggur Landsstýrinum at stóða verandi útbýggingin av vatnorkuverki við vatngoymslu við Eiðisvatn.

Løgtingið heitur á Landsstýrið at virka fyri, at motorar verða keyptir fyri at greiða tervin fyri meira mátti í 1986, at nærri kannan av og útbýggingin av tí minkaða VEðranesprojektnum við ongari ella litlari vatngoymslu verður gjørd.

at kannaðir verða møguleikar fyri útbýggingin av vatnorku, har vatnið framvegis rennur í Funningsfjørð.

